

Uw kenmerk : -
Uw brief van : -
Ons kenmerk : 20250411/BA/JGae
Datum : 29 april 2025
Onderwerp : Een stap naar voren: GGD Zeeland in 2026 en de jaren erna

Aan: College van Burgemeesters en Wethouders van de 13 Zeeuwse gemeenten

Geacht college van burgemeester en wethouders,

Hierbij ontvangt u de ontwerpbegroting 2026-2029 van Gemeenschappelijke regeling Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zeeland (GR).

Verzoek om zienswijze

Conform artikel 24 van de gemeenschappelijke regeling vragen wij u deze begroting ter zienswijze voor te leggen aan de raden van de deelnemende gemeenten.

Toelichting op de ontwerpbegroting 2026-2029

Algemeen

Een goede publieke gezondheid en veiligheid is van essentieel belang voor de Zeeuwse inwoners. Daarom zet de GGD, samen met de Zeeuwse gemeenten, in op een sterke publieke gezondheid. Om de taken op het gebied van de publieke gezondheid en veiligheid blijvend goed te kunnen uitvoeren is een gezonde financiële bedrijfsvoering noodzakelijk.

Het jaar 2026 staat bekend als een jaar van financiële uitdagingen voor gemeenten en betrokken partijen (waaronder gemeenschappelijke regelingen). Ook de Gemeenschappelijke Regeling Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zeeland (GR) ziet en erkent de uitdagingen die hiermee gepaard gaan. In Zeeland is door de Vereniging Zeeuwse Gemeenten (VZG) voor het jaar 2026 een uniforme bezuinigingsrichtlijn voor gemeenschappelijke regelingen opgesteld van 2,2 % en een uniforme indexeringsrichtlijn van 0%. Deze laatste richtlijn van 0% betekent eveneens een bezuiniging, gezien verwachte loon- en prijs inflatiecijfers vanuit macro economische verkenning 2026 van gemiddeld 2,1%. Inmiddels wordt een CAO SGO voorgelegd aan de bonden (nog niet definitief). Uiteraard is de GR bezig om te bezien welke impact hieruit voortkomt voor de organisatie. Vooralsnog lijkt een eerste inschatting aan te geven dat de gevolgen van de CAO doorrekening binnen de begroting 2026 kunnen worden opgelost. Indien een positief resultaat resteert, wordt dit jaar nog een begrotingswijziging 2026 aan de gemeenten aangeboden.

Basis op Orde

De afgelopen jaren hebben we met het programma Basis op Orde ingezet op het op orde brengen van de GGD. Uit de externe evaluatie (Lysias advies, november 2024) blijkt dat we op de goede weg zijn, maar dat er nog verdere inzet nodig is.

De basis om de noodzakelijke sturing en ondersteuning aan de primaire processen te bieden, is versterkt. Het is echter goed op te merken dat deze basis in beginsel kwetsbaar blijft. GGD Zeeland heeft namelijk een smalle basis qua capaciteit. Zeeland telt relatief weinig inwoners en bedient een groot verzorgingsgebied. Hierdoor bestaat een zeker 'schaalnadeel'.

Inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland (IJZ)

Eind 2024 heeft het OZO ingestemd met een onderzoek naar de governance van het sociaal domein in Zeeland. In het eerste halfjaar 2025 wordt de voortgang hiervan besproken in het OZO. De uitkomst hiervan kan zijn dat IJZ op of omstreeks 1 januari 2027 onderdeel gaat worden van een andere gemeenschappelijke regeling. Vanwege dit mogelijk toekomstperspectief zijn de aangevraagde begrotingswijzigingen van IJZ als incidenteel opgegeven.

Samenwerking GGD-VRZ-RUD

In 2025 en 2026 vervolgen we het proces van de samenwerking GGD – VRZ op basis van de voorgenomen besluitvorming in het AB van april 2025. Er ligt een vervolgoopdracht om te komen tot het samenvoegen van de bedrijfsvoeringstaken van GGD en VRZ, het oprichten van één gemeenschappelijke regeling GGD en VRZ en gezamenlijke huisvesting. Aan de RUD wordt de mogelijkheid geboden om aan te haken bij de gezamenlijke huisvesting.

De stukken behorend bij het voorgenomen besluit en verdere opdracht van het AB van april 2025 zijn u separaat toegezonden.

Consequenties VZG -richtlijnen op de ontwerpbegroting 2026-2029

De GGD heeft, na consultatie van de ambtelijke adviescommissie, op verzoek van het DB de consequenties inzichtelijk gemaakt van de VZG-richtlijnen, zoals die voor de GR zijn gesteld. Tijdens het AB van 11 april zijn op basis van deze inzichten bestuurlijke keuzes gemaakt. De consequenties van deze keuzes zijn daarna verwerkt in de voorliggende begroting 2026 – 2029.

Op hoofdlijnen zijn deze keuzes:

- Voor het realiseren van de financiële bezuinigingsopgaven wordt een combinatie van verschillende kansrijke scenario's uitgevoerd tot een bedrag van 445K structureel.
- van het oorspronkelijk tekort van 1.123,5K resteert na verwerking van de kansrijke scenario's 678,5K. Het AB heeft besloten voor te stellen voor dit bedrag de VZG-richtlijnen niet toe te passen. Hierbij weegt mee dat de Personeel/Materieel verhouding in de begroting 83% personeel en 17% materieel is en minder mogelijkheden biedt om beide VZG-richtlijnen te volgen, daar bezuinigingen grotendeels op inzet van personeel terugvallen. Dit betekent concreet dat voor het bedrag van 678,5K wordt voorgesteld de gemeentelijke bijdragen voor 2026 te verhogen (zie bijlage 1 en 2 in de ontwerpbegroting voor de totale gemeentelijke bijdragen).

Toelichting

Bij bezuinigingen op de GR GGD Zeeland is het van belang om de maatschappelijke impact goed te begrijpen, vooral voor kwetsbare groepen.

We kiezen nadrukkelijk niet voor het gelijk verdelen van bezuinigingen over de gehele GR, omdat dat leidt tot verschraling van de dienstverlening zonder strategische afweging. Hierbij valt te denken aan het sluiten van consultatiebureaus, het bezuinigen op preventieve programma's voor kwetsbare groepen of op de capaciteit bij Veilig Thuis. Hierbij is een belangrijke overweging dat het bezuinigen op de diensten van de GR GGD Zeeland grote effecten kent op de gezondheid van Zeeuwse burgers, voor langere termijn. Immers, bezuinigingen hebben direct effect op de toegang tot preventieve zorg zoals vaccinaties, mentale gezondheidsondersteuning en vroegtijdige interventie bij risicogroepen. Dit kan zorgen voor ongelijkheid in de gezondheidszorg en vergroot de kans op toekomstige gezondheidsproblemen en sociale uitsluiting. Ook het stellen van een algehele vacaturestop behoort niet tot de mogelijkheden, het leidt namelijk tot willekeurige personele krimp, die niet gebaseerd is op inhoudelijke of strategische afwegingen, de uitstroom van personeel betreft voor het merendeel het primaire proces. Hiermee kan essentiële expertise verloren gaan, wat de continuïteit van cruciale diensten bedreigt.

Voor het realiseren van het bedrag van 445K zetten we in op vier kansrijke scenario's. We verhogen de opbrengsten door meer projectsubsidies te realiseren en onze markttaken uit te breiden. Dit kansrijke scenario sluit direct aan bij onze ambitie om 'een stap naar voren te willen zetten' en ons verder te ontwikkelen als kennispartner. We stoten specifieke taken af, zoals o.a. het stoppen met de Verwijsindex Risicjongeren (bij AB besluit van 11 april 2025). Daarnaast brengen we het Calamiteiten Toezicht WMO onder in het takenpakket toezichthouders sociaal domein, waardoor dit niet hoeft te leiden tot extra kosten voor de 13 Zeeuwse gemeenten. Als derde houden we vacatures weloverwogen open voor twee maanden, tenzij de continuïteit van de cruciale dienstverlening en/of goed werkgeverschap in het gedrang komt. Tenslotte maken we gebruik van inzet van het vrij besteedbare deel (surplus) binnen het algemeen reserve conform het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader (GTK). Deze maatregelen gezamenlijk leveren voor 2026 een (geschatte) bezuiniging op van 445K.

De ontwikkeling van sterke lokale teams, mede in het licht van de hervormingsagenda, vraagt om behoud én versterking van preventieve zorgstructuren, waar GGD actief uitvoering aan geeft in alle 13 gemeenten. Dit is van belang om de stijgende (zorg)kosten – in het bijzonder in de specialistische jeugdhulp en jeugdbescherming - en de kosten voor de Zeeuwse samenleving op de lange termijn te beperken.

Bezuinigingen op bedrijfsvoering leiden indirect tot suboptimale (minder efficiënte) dienstverlening vanuit het primair proces en tot een nog hogere werkdruk bij de al beperkte bezetting van zowel primair proces als bedrijfsvoering. Op de wijze voorgesteld in de kansrijke scenario's blijft personeel behouden voor kerntaken.

Tot slot

De urgentie om als GGD een stap naar voren te zetten, wordt onderstreept door de huidige situatie in de Zeeuwse zorg. Zoals recente berichtgeving aantoont, piept en kraakt de zorg in onze provincie. Wachttijden lopen op, er zijn personeelstekorten, en er wordt voorspeld dat Zeeland in 2030 zo'n 7500

zorgmedewerkers tekort komt. Deze problemen vragen om een fundamenteel andere aanpak.

De GGD is met haar data en kennis van preventie van grote waarde bij het aanpakken van complexe vraagstukken zoals:

- De dubbele vergrijzing in onze regio, die vraagt om nieuwe vormen van preventie en verbinding tussen het sociaal en medisch domein
- De toenemende vraag naar jeugdzorg en de mentale gezondheid van jongeren
- De stijgende zorgkosten en het acute tekort aan zorgpersoneel
- De invloed van de leefomgeving op de gezondheid van inwoners

De GGD Zeeland levert een bijdrage aan de noodzakelijke transformatie van zorg naar gezondheid, zoals de Zeeuwse Zorg Coalitie benadrukt. Door onze brede expertise, preventieve taken en Veilig Thuis kunnen wij een belangrijke schakelfunctie vervullen tussen gemeenten, zorginstellingen en inwoners. Samenwerking met gemeenten, met zorg- en welzijn is hierbij het sleutelwoord. Uit een inventarisatie in 2024 van de behoeften van onze gemeenten omtrent de kennis- en adviesfunctie van de GGD worden we aangemoedigd en uitgenodigd om in de advisering van gemeenten een andere rol en houding aan te nemen. Door in adviezen meer richting aan te geven en als een partner en niet als opdrachtnemer proactief te helpen zoeken naar oplossingen. De verbeteringen worden gezocht in een betere ontsluiting van kennis en expertise en de toepasbaarheid hiervan in de (lokale) praktijk.

Wij gaan graag met de gemeenten in gesprek hoe we deze andere rol en houding actief kunnen vervullen om optimaal bij te dragen aan de maatschappelijke opgaven en uitdagingen waar Zeeland voor staat. In deze begrotingsbrief geven wij graag een eerste aanzet.

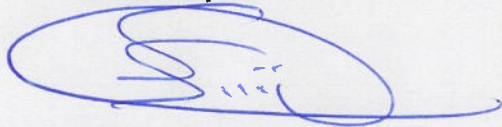
Per 1 maart is mevrouw Ouweneel gestart als directeur, zij onderschrijft de voorliggende ontwerpbegroting en heeft als een van haar eerste activiteiten het proces om te komen tot bezuinigingsscenario geleid.

Vertrouwende u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Met vriendelijke groet,

Het dagelijks bestuur Gemeenschappelijke Regeling Gemeenschappelijke
Gezondheidsdienst Zeeland,

Mevr. S. Suij

A blue ink signature of Mevr. S. Suij, consisting of a large, stylized 'S' followed by a horizontal line.

Mevr. J. Gaemers

A blue ink signature of Mevr. J. Gaemers, featuring a stylized 'J' and 'G' with a horizontal line.

Bijlages:

1. AB Notitie Ontwerpbegroting 2026-2029
2. Ontwerpbegroting 2026-2029
3. Begrotingswijziging 2026-1 IJZ